

Je to již 75 let od té doby, co zemřel, a 113 let, co se narodil. Byl to otec čtyř dětí, velmi pracovitý muž, nacistický ideál germánské rasy, jeden z nejfotografovanějších představitelů NSDAP. Také to byl válečný zločinec, sadista, vrah a krutá šedá eminence. V roce 1942 na něj byl v Praze uskutečněn atentát. Jeho jméno je všeobecně známé: Reinhard Tristan Eugen Heydrich. Ale jaký měl život? Kudy vedla jeho cesta? Pojďme to zjistit.

Malý Reinhard se narodil 7. 3. 1904 v městečku Halle nad Saalou na východě Německa jako nejstarší ze tří dětí (měl mladší sourozence Heinze a Mariu). Manželé Heydrichovi byli velmi dobře zajištěni, rodina patřila k nejvyšší společnosti té doby. Matka, Elizabeth Krantz, přinesla do rodiny velké věno a lásku k hudbě. Otec, Bruno Heydrich, pocházel sice z chudých poměrů, ale podařilo se mu vystudovat drážďanskou konzervatoř a stal se komponistou a operním pěvcem. Skládal především ve Wagnerově stylu a zanechal po sobě asi 83 skladeb. Na přelomu století dokonce v Halle založil hudební konzervatoř, která nesla jeho jméno.

S dědečkem, matkou i otcem hudebníkem (dědeček byl ředitelem drážďanské konzervatoře a matka učila hře na klavír) se nelze divit, že Heydrich již ve svých čtyřech letech hrál na housle a v šesti letech na klavír. Nebyl nadaný jen v oblasti hudby, vynikal ve škole ve všech předmětech a právem byl nazýván premiantem třídy. Nejvíce jej na gymnáziu zaujaly přírodní vědy a chemie, ale nakonec se jejímu studiu na vysoké škole nevěnoval. Uměl několik světových jazyků a navzdory svému drobnému vzrůstu a křehkému vzhledu se stal několikrát přeborníkem SS v šermu. Posléze se dokonce ukázalo, že byl i skvělým stíhacím pilotem.

Heydrich byl ve škole šikanován – úspěch se mezi dětmi často neodpouští – a kolovaly zvěsti o židovském původu jeho otce, tedy i Heydricha samotného, a navíc byl snadným terčem díky již zmíněné křehké tělesné konstituci. Byly snad tyto zážitky základním stavebním kamenem jeho nenávisti k Židům a absolutní neúctě k lidskému životu obecně?

Fámy o jeho židovských předcích se s ním táhly dlouho, dokonce kvůli nim musel v roce 1932 podstoupit speciální vyšetření, které mělo potvrdit či vyvrátit toto tvrzení. Záznam o jeho otci v hudební encyklopedii Reimann z roku 1916 totiž tvrdí, že Bruno Heydrich je vlastním jménem Süss. Což je typicky židovské jméno. Gestapo nakonec určilo, že když se někdo otec jmenuje Süss, ještě to neznámá, že musí být židovské krve. Obdivuhodná shovívavost...

Podle dostupných informací ovšem Heydrich opravdu židovské předky ve svém rodokmenu neměl, ačkoli by to vzhledem k jeho pozdějším činům bylo ještě pikantnější. Matka Bruna Heydricha, Ernestine Heydrichová, se podruhé vdala za Roberta (Isidora) Süsse, který nebyl Brunovým otcem, ale vychovával ho. Bruno si z úcty k němu dal přezdívku Isidor Süss – a tím vznikla celá pověra. A ačkoli jméno Süss opravdu někomu patřilo a nebylo vymyšlené, podle zkoumání ani Robert Süss Židem nebyl.

Po dokončení gymnázia Heydrich nezvolil ani hudbu, ani studium přírodních věd. Finanční

situace jeho rodiny se začala zhoršovat, a tak se rozhodl studovat vojenskou školu, která byla zadarmo. V roce 1922 vstoupil do říšského námořnictva, kde se během devíti let vypracoval pod velením kapitána Wilhelma Canarise až na nadporučíka. Pravděpodobně by stoupal výš, měl to i v úmyslu, ale v roce 1930 se na plese seznámil se svou osudovou ženou Linou a poněkud nekorektně ukončil svůj předchozí vztah. Tato aféra měla za následek jeho propuštění z říšského námořnictva z „mimoslužebních důvodů“.

Nový směr

Především Lina měla zásluhu na Heydrichově vstupu do NSDAP (1. 7. 1931) – zařídila, dohodla, přesvědčila. První člověk, se kterým se Heydrich dostal do užšího kontaktu, byl Heinrich Himmler. Zájem o spolupráci byl oboustranný, a tak se za datum Heydrichova nástupu do práce určilo 1. 9. 1931. Heydrich nedostal na starosti nic menšího než vedení bezpečnostní informační služby SS. Za oddanou práci pro NSDAP dostával 180 marek měsíčně, byt a stravu. Stal se tedy zajištěným a perspektivním mladým mužem. Německy se jeho kariéra dá nazvat „die Blitzkarriere“ (blesková kariéra). Už samo to slovo tvoří až ironický dvojsmysl, vzhledem k tomu, že Heydrich stoupal strmě vzhůru v organizaci, kde znak „SS“ vypadal jako dva blesky. V dnešním pojetí se během deseti let vypracoval ze zaměstnance na post hlavního manažera: SS-Mann: od 14. 7. 1931, SS-Sturmführer: od 10. 8. 1931, SS-Sturmhauptführer: od 1. 12. 1931, SS-Sturmbannführer: od 25. 12. 1931, SS-Standartenführer: od 29. 7. 1932, SS-Oberführer: od 21. 3. 1933, SS-Brigadeführer: od 9. 11. 1933, SS-Gruppenführer: od 30. 6. 1934, SS-Obergruppenführer a generál policie: od 27. 9. 1941, zastupující protektor Protektorátu Čechy a Morava: od 27. 9. 1941.

Na konci roku 1931, konkrétně 26. 12., se Heydrich oženil s Linou von Osten. Tou dobou Sturmbannführer byl však, znovu použijme dnešní slang, workoholik – jak údajně řekla sama Lina: „S Reinhardem Heydrichem jsem byla vdaná deset let. Z toho sedm let nebyl doma.“

Protektorát

Nechvalně proslulou, ale bezesporu nejslavnější roli sehrál Heydrich jako zastupující protektor pro Protektorát Čechy a Morava, stal se jím 27. 9. 1941. Nastoupil po Konstantinu von Neurathovi – proč došlo k této personální změně vysvětluje sám Hitler: „[...] *Konstantin von Neurath byl pro ně [Čechy] velmi přívětivým starým pánem, jehož dobromyslnost a mírnost si velmi rychle pletli se slabostí a hloupostí.*“

Bylo potřeba proti Čechům a českému odboji zakročit a Heydrich měl pro tuto práci vynikající předpoklady a odhodlání.

„*Nechci se pokoušet starými metodami poněmčít tento český ksindl.*“ – z Heydrichových slov vyplývá, že způsob, jakým se vrhnul na „zavádění nového řádu v Protektorátu“ patřil k těm nejtvrdějším; policejní stát, represe, zatýkání, popravy, deportace do koncentračních táborů, postupné odstraňování české inteligence a rozpouštění českého odboje.

V lednu 1942 se Heydrich zúčastnil konference ve Wannsee, aby spolu s ostatními nacistickými špičkami projednal konečné řešení židovské otázky v Evropě. Zastupující protektor a miláček Adolfa Hitlera této přísně tajné konferenci předsedal. Hitler konečné řešení naplánoval, Heydrich jej uvedl v život, Himmler organizoval „technické záležitosti“. Výsledkem skvělé

organizace je šest milionů zavražděných Židů, třináct milionů obětí holocaustu celkem. Metoda „cukru a biče“, kterou Heydrich na Čechy uplatňoval, hluboká nenávisť k jeho osobě, to vše se sečetlo 27. 5. 1942, kdy na něj Josef Gabčík a Jan Kubiš uskutečnili atentát. O osm dní později, 4. června 1942, Heydrich zemřel. Existují spekulace proč, jestli na následky zranění, která utrpěl při atentátu, nebo jestli jej v nemocnici odstranili sami nacisté. Po rozloučení v Praze se konal 9. června 1942 pohřeb v Berlíně, byl to největší pohřeb v dějinách NSDAP (od pohřbu prezidenta von Hindenburga). „Muž se železným srdcem“, jak jej označil Hitler, byl k poslednímu odpočinku uložen na Hřbitově invalidů. Již v roce 1946 spojenci znemožnili identifikaci hrobů zde pohřbených nacistů, aby se nestaly poutním místem neonacistů – Heydrichův hrob tak zmizel.

Kdo to tedy byl Reinhard Heydrich? Na jednu stranu milující otec, kterému zemřelo jedno dítě a čtvrté nikdy neviděl, pracovitý, úspěšný, nadaný člověk s velmi přísnou sebekázní a morálkou, nadprůměrně inteligentní. Na stranu druhou to byl strůjce zla, masového vraždění, pravděpodobně s jistými psychopatickými rysy a jistě i potěšením v týrání a zabíjení druhých, s pokřiveným pohledem na svět a lidskou bytost. Čechy dusil 251 dní, zavraždil nebo nechal zavraždit bezpočet lidí a atentát na něj byl bezesporu zaslouženou odvetou.

Zobecním slova Jaroslava Čvančary: **„Jeho teror a zločiny, které spáchal na českém lidu – a nejen na něm – se nikdy nikomu změřit ani spočítat nepodaří.“**

□ **Karolína Heroldová, foto: Bundesarchiv**

Všechny citace jsou z □ knihy Jaroslava Čvančary „Heydrich“. □